

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
vakalaki@minedu.fi

Kutsunne kuulemistilaisuuteen 22.8.2019 OKM/17/010/2019

JHL ry:n lausunto hallituksen esitykseen varhaiskasvatustalain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen muuttamisesta

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä varhaiskasvatusta koskevasta lainsäädännön uudistuksesta. JHL ottaa lausunnossaan kantaa esitettyihin lainmuutoksiin sekä muutosten henkilöstövaikutuksiin.

Varhaiskasvatustalain muuttaminen

JHL kannattaa esitettyä varhaiskasvatustalain (540/2018) muutosta, jolla lapsen subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautettaisiin. Liitto arvostaa hallituksen tapaa toimia ripeästi hallitusohjelmassa mainittujen varhaiskasvatusta koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kuten hallitus esityksessään toteaa, edellisellä hallituskaudella toteutettu varhaiskasvatusoikeuden rajaus on saattanut varhaiskasvatusta saavat lapset ja heidän huoltajansa eriarvoiseen asemaan. JHL näkee, että varhaiskasvatusoikeuden rajaus on ollut ristiriidassa perustustalain 6:§n yhdenvertaisuussäännöksen ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen (60/1991) kanssa. Rajaus on ollut myös vastakkainen suhteessa varhaiskasvatustalain säädettyyn lapsen edun ensisijaisuuteen varhaiskasvatusta järjestettäessä (4 §). Hallituksen lailla JHL katsoo, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei tule olla riippuvainen huoltajien työmarkkina-asemasta tai asuinpaikkakunnasta. Esitetty subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen vahvistaa perustustalain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatetta sekä perustustalain 16 §:n 2 momentin sivistysoikeuksia turvatessaan lapsen mahdollisuuden osallistua varhaiskasvatukseen.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen muuttaminen

JHL kannattaa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin (1128/1996) esitettyjä muutoksia. Esitetyt muutokset ovat tarpeellisia lapsen ja perheen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden toteuttamiseksi. Perheen taloudellisen aseman ja varallisuuden ei tule määrittellä sitä, millaisen varhaiskasvatustalain vanhemmat valitsevat lapselleen.

Henkilöstön saatavuuden turvaaminen

JHL katsoo hallituksen ottaneen varhaiskasvatusta koskevissa uudistuksissa oikean suunnan. JHL kuitenkin muistuttaa, että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen ja hallitusohjelmassa mainittu ryhmäkokojen pienentäminen tulevat lisäämään henkilöstön tarvetta. Lisäksi JHL katsoo, että

varhaiskasvatusta säädetty vuonna 2030 voimaan tuleva varhaiskasvatuksen uusi henkilöstörakenne ja henkilöstön kelpoisuusvaatimusten tiukennukset tulevat vaarantamaan varhaiskasvatuksen koulutetun henkilökunnan saatavuuden. Kyseessä on ala, joka jo nyt kärsii merkittävästi henkilöstöpulasta, erityisesti korkeakoulutetun henkilökunnan suhteen.

JHL katsoo, että päätetyt varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen aloituspaikkojen lisäykset eivät tule turvaamaan varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuutta kun huomioidaan varhaiskasvatuksen opettajien eläköityminen ja erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien halukkuus alan vaihtoon. OKM:n valtakunnallisen selvityksen mukaan (OKM 2017:39) 39 % kyselyyn vastannuista lastentarhanopettajista suunnitteli alan vaihtoa 1 – 10 vuoden sisällä. Lastenhoitajista alan vaihtoa harkitsi 29 %. Lisäksi tulee huomioida varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen suorittaneiden mahdollisuudet edetä muihin työtehtäviin.

On todennäköistä, että epäpätevänä työskentelevien varhaiskasvatuksen opettajien määrä tulee kasvamaan – mikä ei ollut varhaiskasvatusta uudistajien tavoitteena. Toisaalta lastenhoitajien halukkuus työskennellä määräaikaisten varhaiskasvatuksen opettajina ei ole taattu. Useat työnantajat maksavat keinotekoisesti epäpätevän varhaiskasvatuksen opettajan palkkaa lastenhoitajille, jotka kuitenkin tosiasiallisesti työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajan tehtävissä muodollisesti kelpoisen henkilöstön puuttuessa.

JHL näkee, että henkilöstön saatavuus ja varhaiskasvatuksen laatu varmistetaan parhaiten säilyttämällä nykyiset kelpoisuusvaatimukset sekä henkilöstörakenne, jossa jokaisessa ryhmässä on yksi varhaiskasvatuksen opettaja sekä kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Varhaiskasvatuksen opettajia on mahdollista kouluttaa lisää nykyisen henkilöstörakenteen ja nykyisten kelpoisuusvaatimusten puitteissa alan ammattihenkilöstön saatavuus turvaten. Lisäksi on huomioitava lastenhoitajien ammatillisen koulutuksen tutkintouudistukset sekä mahdollisuus henkilöstön täydennyskouluttamiseen. Edellä esitetyillä muutoksilla turvattaisiin oikeudenmukaisesti ja kustannustehokkaasti hallitusohjelman kirjaus, jossa tavoitteeksi asetetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden turvaaminen koko maassa.

JHL – varhaiskasvatuksen puolesta

JHL edustaa 16 000 varhaiskasvatuksen ammattilaista. Liiton jäseninä on varhaiskasvatuksen lastenhoitajia ja opettajia. Jäsenet työskentelevät päiväkodeissa, perhepäivähoitajina ja avoimen varhaiskasvatuksen tehtävissä. JHL edistää varhaiskasvatuksen ammattilaisten työehtoja, työoloja ja koulutusta. Työntekijöiden oikeudenmukaiset työehdot, turvallinen työympäristö sekä korkeatasoinen koulutus luovat puitteet lapsen edun mukaiselle varhaiskasvatukselle.

Lisätietoja:

Janne Hernesniemi
koulutuspoliittinen asiantuntija
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
gsm 050 361 1019
janne.hernesniemi@jhl.fi



LAUSUNTO
21.8.2019

114/2019

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

A handwritten signature in blue ink, reading 'Päivi Niemi-Laine'.

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

A handwritten signature in blue ink, reading 'Teija Asara-Laaksonen'.

Teija Asara-Laaksonen
toimialajohtaja